

RAADSADRES

Jaar van de Voetganger

De VVNL, Cliëntenbelang, Onbeperkt West en Wandelnet, vragen de Raad in te stemmen met de hierna volgende invulling van het Jaar van de Voetganger.

Aanleiding

De wethouder Melanie van der Horst wil in 2025/26 tot het Jaar van de Voetganger uitroepen. Dat is mooi, want daarmee kunnen daadwerkelijk de belangrijkste zaken voor voetgangers concreet aan de orde worden gesteld. Het is hoog tijd dat de essentiële politieke keuzes voor voetgangers rond de schaarste in de openbare ruimte aandacht krijgen. De nieuwe richtlijn van twee meter stoepbreedte moet realiteit worden. Amsterdammers gaven in stadsgesprekken over verkeersveiligheid aan zich zorgen te maken over de verkeersveiligheid in de eigen buurt. De thema's die genoemd werden waren: snelheid, beperkte ruimte voor fietsers en voetgangers.

Die kwesties hebben gemeen dat in de Amsterdamse praktijk andere belangen dan die van voetgangers beleids- of beheersmatig het primaat krijgen: terrassen, winkeliers-uitstallingen op de stoep, particulier groen in de plinten, fietsstalplaatsen, containers, stroomkasten, laadpalen voor e-mobiliteit, straatmeubilair zoals verkeersborden en prullenbakken, maar ook (verkeerd geplaatste) lantaarnpalen. Omdat de rijweg en het fietspad onschendbaar lijken, komen al deze zaken op de stoep terecht. Dit omdat de notie dat óók de stoep een functie heeft -namelijk borgen van de veiligheid van voetgangers- is verdwenen en dus de stoep als **universele stal- en uitwijkruimte** wordt gezien.

Doel

Het doel van het jaar van de voetganger moet daarom zijn:

De stoep is de veilige haven van de voetganger met voldoende ruimte voor lopen en veilig kunnen verblijven.

Omgekeerd is de voetganger onmisbaar voor de leefbaarheid van de stad.

Acties

Wij willen dat het Jaar van de Voetganger zich richt op veiligheid, ruimte en de meest urgente problemen die hiermee samenhangen. Hierbij richten we ons op kwesties die de leefbaarheid in de stad negatief beïnvloeden.

1 Een vrije stoep

De ruimte voor voetgangers wordt regelmatig opgeofferd aan opslagdoeleinden. Zowel de gemeente als de bewoners zien de stoep te vaak als 'restruimte'. Er wordt in het Jaar van de Voetganger gewerkt aan het vrijmaken van de stoep voor voetgangers.

- *De gemeente* gebruikt de stoep onterecht voor lantaarnpalen, laadpalen, verkeersborden, stoplichten, vuilcontainers, en andere objecten.
- *Ondernemers* gebruiken de stoep voor uitstalling van koopwaar, voor reclameborden, voor tafeltjes en stoeltjes, ook als ze geen terrasvergunning hebben.
- *Bewoners* gebruiken de stoep voor parkeren van auto's, stallen van fietsen, scooters, vuilnis, (grof en klein), zitjes, planten, etc.

De voetganger heeft de stoep nodig als vrije en veilige doorgang. Laten we niet vergeten, dat de voetgangers divers zijn!

- In het Jaar van de Voetganger maakt de gemeente het voetpad obstakelvrij. Hiervoor richt zij eventueel op de plek van auto-parkeerplaatsen functiestroken in voor het stallen van fietsen, scooters, motoren, canteens, vuilniscontainers, kortom alle zaken die op de stoep worden gezet.
- De gemeente ontwikkelt beleid om het parkeren van grotere gemotoriseerde voertuigen zoals canteens, motoren en scooters te verplaatsen van de stoep naar de functiestroken of autoparkeerplaatsen.
- In het Jaar van de Voetganger gaat de gemeente systematisch handhaven om obstakels op de stoep, neergezet door burgers en winkeliers, te laten verwijderen.
- Er komt een voorlichtingscampagne "Hou de stoep vrij".

2 Terras

De veilige haven voor voetgangers wordt regelmatig opgeofferd aan terrassen. Die moet dan op een andere manier geborgd worden. Als er geen oplossing is, dan kan ook het terras niet.

- In het Jaar van de Voetganger ontwikkelt en realiseert de gemeente oplossingen als alternatief voor door terrassen bezette stoepruimte. Zorg bijvoorbeeld dat de straat een Woonerf wordt. De oplossingen worden experimenteel getoetst en toegevoegd aan de standaard ontwerpeisen. Terrassen zonder veilige uitwijk voor voetgangers worden opgeheven.
- Illegaal horeca-meubilair moet in het Jaar van de Voetganger verdwijnen.

3 Oversteken

Het respect voor voetgangers moet worden terugveroverd. Voetgangers moeten veilig kunnen oversteken. Veilige oversteekplaatsen moeten bereikbaar zijn (binnen 200 meter). Oversteken is: van stoep tot stoep. Voorzieningen werken dus ook van stoep tot stoep. Stoplichten en zebrapaden zijn op drukke plaatsen onmisbaar. Zebrapaden die het fietspad vrij laten, schaden de veiligheid van voetgangers. Er moeten voldoende oversteekplaatsen zijn zodat de loopafstanden niet te groot worden.

- In het Jaar van de Voetganger worden alle zebrapaden doorgetrokken van stoep tot stoep, dus inclusief de fietspaden.
- In het Jaar van de Voetganger wordt een *meldpunt* gestart waar burgers melding kunnen maken van gebrekkige, te veraf liggende, gevaarlijke oversteekmogelijkheden. Bewoners kunnen daar aangeven waar zij aanleg van een zebrapad en/of verkeerslichten belangrijk vinden voor hun veiligheid en woonplezier. Bij meer dan 500 meldingen in een jaar over een locatie start een traject 'Plaatsing van zebra's en/of stoplichten'.
- In het Jaar van de Voetganger komt er een richtlijn waarin veilig oversteken van voetgangers altijd prioriteit krijgt boven het faciliteren van doorstroming en haast van fietsers en auto's.
- In het Jaar van de Voetganger komt er een grote publiekscampagne over het stoppen voor voetgangers bij zebra's. Dat wordt opgevolgd door intensievere handhaving.

4 Tijdelijke verkeersmaatregelen

Bij de vele verbouwprojecten moet het verkeer vaak worden omgeleid. Het belang van de voetganger wordt wel meegenomen, maar deze wordt minder goed bewaakt. Daardoor laat de uitvoering van de tijdelijke verkeersmaatregel vaak te wensen over (bijvoorbeeld scheefliggende loopplanken). Dit moet beter.

- In het Jaar van de Voetganger wordt extra aandacht besteed aan de juiste uitvoering van 'beloopbare' (ook voor rolstoelgebruikers) tijdelijke maatregelen.
- Steekproefsgewijs worden er gedurende het hele jaar controles gehouden.

5 Openbaar vervoer

Bij het verslechteren van het openbaar vervoer zien we dat veel mensen toch weer terugvallen op de auto. Het idee, dat iedereen dan wel de fiets zal pakken, gaat niet altijd op. Immers niet iedereen kan fietsen. En ook zijn er mensen die niet durven fietsen, zeker bij de toegenomen fietssnelheden. Denk aan mensen met een beperking, oudere Amsterdammers, of gewoon mensen in wier cultuur het lopen, veel meer dan fietsen, centraal staat. Die mensen lopen en zijn afhankelijk van OV voor de grotere afstanden. De vervoersarmoede neemt toe en bij het autoluw maken van de stad is het belangrijk om voor te sorteren op innovatieve, *betaalbare*, vormen van OV.

- In het Jaar van de Voetganger worden de innovatiemogelijkheden in het openbaar vervoer onderzocht en komen er concrete voorstellen voor proeven met dergelijke OV-vormen, met name in wijken waar de vervoersarmoede het grootst is. Denk aan kleine e-bussen die pendelen in en tussen stadsdelen die slecht bedeed zijn met OV.
- Looproutes naar OV-haltes worden veiliger en comfortabeler ingericht. Gebleken is dat betere looproutes naar bus-, tram- en treinhalthes leiden tot meer OV-gebruik, dus het mes snijdt aan twee kanten. De haltes moeten rolstoeltoegankelijk zijn en geschikt voor mensen met een visuele beperking.

6 Wandelen en ontmoeten

Voetgangers zijn een goede indicatie dat de buitenruimte leeft en leefbaar is. Te voet gaan gaat over de leefbaarheid van de stad en niet enkel over functioneel lopen van A naar B. Openbare ruimte gaat over: ruimte voor ontmoeten, ruimte om te struinen, een ommetje te maken, ruimte voor kinderen om te spelen. In elk park, plantsoen of bos moeten kinderen vrij kunnen lopen zonder gevaar te worden aangereden door verkeer op wielen. Amsterdam heeft relatief weinig ruimte hiervoor geagendeerd bij nieuwbouwplannen en bij oudbouw is er weinig ruimte om te spelen in de openbare ruimte. Dat moet beter. Als maat kan de ruimte voor het spelende kind gelden.

- In het Jaar van de Voetganger wordt er een norm vastgesteld voor de bereikbaarheid en aanwezigheid van ruimte voor het spelende kind en worden wijken getoetst aan deze norm.
- In het Jaar van de Voetganger gaan we inzetten op het terugbrengen van de fietssnelheid in parken zodat kinderen er vrij en veilig kunnen lopen en spelen.
- De gemeente neemt in haar stedelijke richtlijnen op dat elke wijk binnen loopafstand een groenvoorziening, plantsoen of park krijgt voor ontmoeting, voor spelende kinderen en voor relaxed verblijven.
- Er zijn heel veel wandelroutes door de stad gemaakt met tal van thema's (architectuur, stadsontwikkeling, geschiedenis), maar ze staan her en der verspreid over het web. Door die routes vindbaar te maken via een site met makkelijke selectiemogelijkheden en telkens een route in het zonnetje te zetten worden mensen uitgenodigd om meer te lopen.

7 Voetgangerskunde

De behoeften van voetgangers dringen onvoldoende door in de opleidingen van degenen die voor de burgers gaan ontwerpen en beslissen over verkeer, mobiliteit en leefbaarheid. Er zijn blinde vlekken in de methoden en richtlijnen. Het ambtelijk apparaat dat betrokken is bij het veranderen van de stad moet meer weten van voetgangerskunde.

- In het Jaar van de Voetganger komen er workshops voor ambtenaren betrokken bij ruimtelijk beleid. Deze worden gegeven door de voetganger-experts uit Mens&Straat/Ruimte voor Lopen.

Bij de aftrap van het Jaar van de Voetganger draagt het gemeentebestuur bovenstaande ambities uit.

Iederéén is voetganger

De voetganger is de meest diverse groep in Amsterdam

De voetganger staat voor de leefbaarheid van de stad

Lopen is gezond en vervuult niet

Patty Muller,
VoetgangersVereniging Nederland

Frank Hart,
Wandelnet

Lindy van Vliet,
Cliëntenbelang Amsterdam

Nicolette Besemer,
Onbeperkt West

Rob Methorst,
Mens&Straat